

2013-02-04

Handlingsplan för samiskt språk och samisk kultur Uppdatering 2013

1. Bakgrund

Enligt Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724) som trädde i kraft 1 januari 2010, ingår Härjedalens kommun i förvaltningsområdet för samiska.

Inom förvaltningsområdet har samisk kultur och samiska språk ett förstärkt skydd. Kommunen skall bland annat:

- informera allmänheten om lagen
- ge möjlighet till inflytande och samråda med företrädare för samer
- skydda/främja samernas språk och kultur, särskilt med fokus på barn
- ge service och erbjuda myndighetskontakter helt/delvis på samiska vid efterfrågan
- erbjuda barn- och äldreomsorg helt/delvis på samiska vid efterfrågan.

Sametinget rekommenderar att kommunen särskilt inventerar och kartlägger samisk språkkompetens inom kommunen, behov inom förskola och äldreomsorg, hur den samiska kulturen tydliggörs och hur samer har möjlighet till politiskt inflytande i frågor som berör dem.

Kommunstyrelsen i Härjedalens kommun beslutade i oktober 2010 att ett språkprogram och handlingsplaner ska utarbetas enligt Sametingets språkhandbok för samiska. En samordnare 50 % ska fungera som kontaktperson och projektansvarig.

Samordnare anställdes under 2011 och fungerar som kontaktperson i Härjedalens kommun, Samordnare är Karin Rensberg Ripa, telefon 070-278 0263, mailadress: karin.rensberg-ripa@herjedalen.se

Samrådsgruppen Vaajman Giele bildades 2010 och består av företrädare för samerna i kommunen och för de kommunala förvaltningarna.

Handlingsplanen ska fastställas av kommunstyrelsen.

2. Resurser och ansvar

Kommunen får statsbidrag från Sametinget för åtgärder som vidtas inom kommunens uppdrag som förvaltningsområde. Bidraget är 660 000 kronor 2013. Bidraget utvärderas årligen i relation till de åtgärder som vidtas i kommunen.

Övriga resurser är personaltid och befintlig kompetens inom kommunens olika verksamheter.

Samordnaren ansvarar för att initiera och driva genomförandet av handlingsplanens åtgärder. Övrigt ansvar följer sedvanlig ordning inom organisationen.

2013-02-04

3. Kortsiktig plan

- 3.1 Kartläggning
- 3.2 Åtgärder för information, samråd och samverkan
- 3.3 Kontakt med enskilda samer
- 3.4 Personal/rekrytering
- 3.5 Förskola och skola

Den kortsiktiga planen är delvis genomförd och målet är att den skall genomföras under de kommande tre åren.

3.1 Kartläggning

Samiskspråklig kompetens

Kartläggningen har gjorts och enheterna inom respektive arbetsområde har dokumenterat den språkliga kompetensen bland anställda. Inom förskoleverksamheten fanns år 2012 då kartläggningen gjordes inga samer anställda bland personalen. Inom äldreomsorgen fanns fyra samer inom personalstyrkan och av dessa var en person samisktalande.

Samer i kommunen

Under våren 2011 har en kartläggning gjorts över hur många samer som bor i kommunen, könsfördelning, åldersfördelning och bosättningsmönster. Kartläggningen är gjord via muntliga kontakter. Behovet av en helhetsbild är nödvändig och därför har en enkät skickats till samtliga hushåll inom kommunen för att veta vilka nationella minoriteter finns i kommunen, dess språkkunskaper och behov.

3.2 Åtgärder för information, samråd och samverkan

	Åtgärd	Syfte	Tid
Telefonservice på samiska	Kurs på samiska för kommunanställda som inte talar samiska.	Bemöta den samiska befolkningen vid telefonkontakter.	Gjordes under hösten 2011. Återkommande för år 2013
Information om aktuella samiska händelser och artiklar på samiska.	Information i kommunens nyhetsbrev	Kontakt med kommuninvånare	2013-2015
Kommunens hemsida	Översättning till samiska	Synliggöra samiskan	Löpande
Skyltning av servicepunkter och allmänna lokaler	1 Fotografering av skyltobjekt 2 Urval för översättning (Samordnare i samråd med Vaajman Giele) 3 Inköp och montering	”	Kommunen har antagit ett nytt skyltprogram. Skyltningen är påbörjad.

2013-02-04

Annonser på samiska	Översättning	”	Löpande
Affischering/anslagstavlor Påannonsering av särskilda händelser	”	”	Löpande
Rapporter och verksamhetsplaner	”	”	Löpande
Information inom äldreomsorgen	Kontakt med ansvariga tjänstemän och politiker. Uppsökande verksamhet. Aktiviteter på äldreboenden.	Sprida kunskap om lagens innebörd och initiera olika aktiviteter	Löpande
Samråd och information	Informationsträffar	Hitta lämpliga informationskanaler /satsningar inom den samiska gruppen och i kommunen	
Kunskap inom kommunen	Utbildningsdagar om samisk kultur och historia	Bättre kompetens, kunskap och förståelse för de samiska frågorna.	Planeras till våren 2013 i Funäsdalen
Träffpunkter	Språkcafé	Möjlighet att mötas i det samiska språket	Varje månad
Samverkan/erfarenhetsutbyte	Nätverk mellan samordnare i kommunerna Härjedalen, Älvdalen, Berg, Östersund, Krokom, Åre, Strömsund och Vilhelmina.	Kompetens, idéer, samverkan, stöd	Löpande
Samråd	Samråda med referens- gruppen Vaajman Giele. I den ingår samer och den kommunala förvaltningen	Planering, prioritering, utvärdering	Kontinuerligt
Samråd	Samråd med ordföranden i samebyarna Idre, Mittådalen, Handölsdalen, Tossåsen , Ruvhem sijte och projektet Faamoe samt de kommunala förvaltningarna i kommunerna Älvdalen, Berg och Härjedalen.	Planering, prioritering, utvärdering	Kontinuerligt

2013-02-04

3.3 Kontakter med enskilda samer.

Kommunen skall sträva efter att erbjuda tolkning vid telefonkontakter och även vara behjälplig vid skriftliga kontakter. Tolk ska erbjudas vid behov i kontakter då tolkning krävs.

3.4 Personal/rekrytering

Kommunen skall beakta samiska språk och kulturkunskaper vid lönesättning, i syfte att höja statusen och stimulera anställda att lära sig samiska. Åtgärder för att garantera att tillräckliga språkkunskaper finns att tillgå bland personalen är:

- rätt till fortbildning
- rekrytering av samisktalande personal
- erbjudande om möjlighet till språkutbildning
- beaktande av samiska språk – och kulturkunskaper vid nyanställning/ lönesättning.

3.5 Förskola och skola

Barn och ungdomar är en nyckelgrupp i arbetet med att trygga samiskans ställning.

Enligt skollagen har barn och unga med annat modersmål än svenska rätt till modersmålsundervisning i grund- och gymnasieskolan. För samiska gäller att undervisning ska ske även om det finns bara en enda elev och även om språket inte används som dagligt umgängesspråk i hemmet.

Enligt Skollagen (2010:800, 25 kap.) har kommunen skyldighet att erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det plats i förskoleverksamhet där hela eller delar av verksamheten bedrivs på samiska

Det är för närvarande brist på utbildade lärare i samiska och samisktalande förskollärare.

Nämnden för bildning, fritid och kultur ansvarar för att barn i samiska familjer har tillgång till god barnomsorg och skola på samiska.

4. Långsiktig plan

Grunden för det långsiktiga arbetet är att de åtgärder som redovisats i den kortsiktiga planen utvecklas, förfinas och permanentas.

Den långsiktiga planeringen är därutöver baserad på behov och önskemål som framkommit i kontakt med samer i olika sammanhang. Det är viktigt att komma ihåg att

2013-02-04

minoritetslagstiftningen är en rättighetslagstiftning och att de nationella minoriteterna rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna. Den långsiktiga planen tar sikte på en 5-årsperiod då den skall vara genomförd. I samtliga verksamheter är det samiska språket en viktig del.

Samiskt språkläger Barn 6 – 12 år	Samverkan med Älvdalens kommun	1-2 gånger per termin
Kurser/utbildning	Samverkan med studieförbund och andra utbildningsanordnare Språkkurs Slaktkurs, traditionell kunskap och generationsöverföring. Samisk slöjd och hantverk - koltsömnad - skosömnad - skopmehke/oväderskrage - gaalsohkh/ - gïerhkeme/	Löpande Kvälls – eller dagkurser

Karin Rensberg Ripa
Samordnare

Kerstin Ederlöf Olofsson
Kanslichef
Ledamot Vaajman Giele